

# Instytut Pamięci Narodowej - Archiwum

<https://archiwum.ipn.gov.pl/pl/edukacja-1/wystawy/13561,Ksiazki-pozza-cenzura-1976-1989.html>  
27.02.2026, 16:55

## Książki poza cenzurą 1976-1989

Wystawa została przygotowana w ramach projektu edukacyjnego Instytutu Pamięci Narodowej Rok Kultury Niezależnej. Ekspozycja jest próbą przybliżenia istotnego w najnowszych dziejach historii Polski zjawiska, jakim był niezależny ruch wydawniczy.

W naszej ekspozycji koncentrujemy się na drukach zwartych (książkach), pomijając druki ulotne i prasę. Wystawa podzielona jest na kilka porządkujących całość bloków tematycznych. W pierwszym z nich w zwięzły sposób próbujemy przybliżyć historię drugiego obiegu. W części drugiej ukazujemy stronę techniczną podziemnego drukarstwa, opisujemy techniki i sprzęt, jakiego używano w procesie drukarskim. Część następna to garść danych statystycznych. W formie graficznej i tekstowej przedstawiamy porównanie ośrodków wydawniczych, największych wydawców, najczęściej publikowanych autorów. Część czwarta to „dokumenty życia społecznego” związane z wydawnictwami bezdebitowymi: wiersze, teksty piosenek czy znaczki pocztowe związane z drugim obiegiem. Następnie, w dużym skrócie, ukazujemy, jakie działania i w jakim okresie podejmowała Służba Bezpieczeństwa chcąc zlikwidować nielegalne wydawnictwa. Ostatnia część to przedstawienie pięciu największych oficyn wydawniczych działających w Polsce.

Otwarcie 25 marca 2010 r., Rzeszów